

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Szczecin, dnia 04 sierpnia 2022 r.

Poz. 3439

ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE

z dnia 28 lipca 2022 r.

w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Strzaliny koło Tuczna”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916) zarządza się, co następuje.

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Strzaliny koło Tuczna”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie jednego z największych znanych zimowisk nietoperzy w Polsce zlokalizowanego w bunkrach stanowiących pozostałość po podziemnej fortyfikacji.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1 są:

- 1) położenie rezerwatu przyrody w granicach obszarów Natura 2000: Strzaliny koło Tuczna PLH320021 i Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016;
- 2) położenie rezerwatu przyrody w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”;
- 3) położenie rezerwatu w granicach obszaru podziemnych pozostałości grupy warownej "Góra Wisielcza" wraz z otaczającym je lasem;
- 4) położenie rezerwatu w całości na gruntach należących do Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Tucznno;

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla rezerwatu zawiera załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 5. Określenie działań ochronnych dla rezerwatu, ze wskazaniem obszarów wdrażania zawiera załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. Opis granic części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021 pokrywającej się z rezerwatem określa załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 7. Mapę części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021 pokrywającej się z rezerwatem przyrody przedstawia załącznik nr 4 do zarządzenia.

§ 8. Identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony dla części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021 pokrywającej się z rezerwatem przedstawia załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 9. Cele działań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021, pokrywającej się z rezerwatem zawiera załącznik nr 6 do zarządzenia.

§ 10. Działania ochronne dla części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021, pokrywającej się z rezerwatem określa załącznik nr 7 do zarządzenia.

§ 11. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

p.o. Zastępcy Regionalnego Dyrektora Ochrony
Środowiska - Regionalnego Konserwatora Przyrody
w Szczecinie

Marcin Siedlecki

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 28 lipca 2022 r.

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla rezerwatu.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych
Zagrożenia wewnętrzne istniejące		
1.	Pinetyzacja, przegęszczenie sztucznego drzewostanu.	Usunięcie części sosny – ok. 30%, w wydz. 413b o pow. 0,66 ha oraz w wydz. 387n o pow. 0,81ha Nadleśnictwa Tuczno ¹ .
2.	Zmiana mikroklimatu odpowiedniego dla zimujących nietoperzy.	Ograniczenie ruchu powietrza i dopływu zimnego powietrza poprzez częściowe zamknięcie światła (zasłonięcie otworu) i odizolowanie głównego korytarza od wpływów zewnętrznych.
Zagrożenia wewnętrzne potencjalne		
3.	Zły stan techniczny wejścia głównego do bunkrów, którego skutkiem może być brak możliwości przeprowadzenia działań ochrony czynnej (zagrożenie bezpieczeństwa).	Opracowanie ekspertyzy dot. stanu technicznego obiektu pod kątem możliwości jego ponownego udostępnienia. W przypadku stwierdzenia realnego zagrożenia, opracowanie koncepcji zabezpieczenia obiektu celem zachowania bezpieczeństwa powszechnego w rezerwacie.
Zagrożenia zewnętrzne istniejące		
4.	Wzmoczona penetracja rezerwatu przez miejscową ludność i turystów w związku z historycznymi walorami podziemnych fortyfikacji grupy warownej „Góra Wisielcza”, która prowadzi do zmian środowiskowych i aktów wandalizmu polegających na bezpośrednim zabijaniu nietoperzy, bądź ich wybudzania w wyniku oświetlania, hałasu, palenia ognisk.	Zabezpieczenie wejścia głównego (utrzymanie sprawności technicznej kraty i kłódki) do bunkrów, regularne kontrole pod kątem przestrzegania przepisów oraz elektroniczny system monitoringu. Utrzymanie sprawności technicznej oznakowania rezerwatu oraz w razie potrzeby oznakowanie rezerwatu dodatkowymi tablicami informacyjnymi o obiekcie, w tym o zasadach jego udostępnienia. Utrzymanie niedostępności obiektu w okresie hibernacji nietoperzy, od 15 września do 15 kwietnia, a w okresie udostępnienia wstęp do bunkrów możliwy wyłącznie pod nadzorem wykwalifikowanego przewodnika.
Zagrożenia zewnętrzne potencjalne		
5.	Wzrost presji związanej z działalnością rekreacyjną i turystyczną.	Po ewentualnym udostępnieniu obiektu do celów turystycznych, monitorowanie nasilenia ruchu turystycznego w rezerwacie, zapewnienie wejścia na teren rezerwatu tylko z wykwalifikowanym przewodnikiem, poza sezonem hibernacji nietoperzy, w okresie od 16 kwietnia do 14 września. Poruszanie się jedynie po szlakach wyznaczonych przez RDOŚ zarządzeniem z dnia 9 maja 2016 r. w sprawie wyznaczenia szlaków w rezerwacie przyrody „Strzaliny koło Tuczna”.

¹ Zgodnie z Planem Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Tuczno na lata 2015-2024.

Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 28 lipca 2022 r.

Określenie działań ochronnych dla rezerwatu, ze wskazaniem obszarów wdrażania.

Lp.	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania
1.	Utrzymanie i bieżąca konserwacja krat i innych zabezpieczeń uniemożliwiających wejście nieupoważnionych osób do podziemi – wejście główne oraz otwory wlotowe. Utrzymać kraty i siatki uniemożliwiające wejście ludzi, bez ograniczania możliwości wlotu nietoperzy. Naprawy, remonty i zabezpieczenia przed korozją prowadzić w okresie od początku maja do końca sierpnia.	Obszar rezerwatu.	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony.
2.	Montaż osłony zabezpieczającej korytarz główny przed nadmiernym napływem chłodnego powietrza, zmniejszającej światło wlotu do korytarza do 1/3 jego przekroju (przegroda ze stalowej blachy grubości powyżej 4 mm, zamocowana na kracie zamykającej wejście od strony szybu.).	Przejście pomiędzy dnem szybu, a końcem korytarza głównego.	W ciągu dwóch lat od ustanowienia planu ochrony, w okresie od maja do końca sierpnia.
3.	Wykonanie ekspertyzy budowlanej określającej stan techniczny obiektu fortyfikacyjnego, w zakresie możliwości udostępnienia obiektu dla celów turystycznych, wskazań dotyczących sposobów zabezpieczenia bloku wejściowego, przy jednoczesnym spełnieniu wymogów jako zimowiska dla nietoperzy oraz zawierającą analizę kosztów przeprowadzenia działań naprawczych. Ekspertyza powinna być wykonana przez osobę posiadającą odpowiednie uprawnienia z zakresu budownictwa, w ścisłej współpracy z chiropterologiem. Wykonanie ewentualnych prac naprawczych wynikających z powyższego dokumentu.	Działanie obejmujące wejście do podziemi bunkra wraz z klatką schodową oraz częścią udostępnioną do ruchu pieszego.	Niezwłocznie po ustanowieniu planu ochrony.
4.	Regularne prowadzenie czynności kontrolnych w zakresie przestrzegania prawa i zakazu wstępu do podziemi. Regularne kontrole wejść do obiektu w okresie od połowy września do połowy kwietnia, okresowe instalowanie elementów elektronicznego systemu monitoringu. Zalecany system kontroli oparty na montażu 2-3 fotopułapek w niewrażliwych punktach (wejście główne i studnie umożliwiające penetrację korytarzy), w okresach zwiększonej penetracji obiektu. Informację o monitorowaniu obiektu należy umieścić w kilku widocznych miejscach.	Obszar rezerwatu.	W okresie zimowym przez cały okres obowiązywania planu ochrony.
5.	Przeprowadzenie zabiegów o charakterze trzebieży z usunięciem części sosny - ok 30 %. Zabieg należy przeprowadzić dwukrotnie, w pierwszym i trzecim pięcioleciu obowiązywania planu (po ok. 15% miąższości sosny), w okresie zimowym (grudzień, styczeń, luty), bez użycia ciężkiego sprzętu, z usunięciem pozyskanego surowca poza granice rezerwatu do końca lutego. Wyznaczając drzewa do usunięcia należy uwzględnić potrzebę indywidualnego wsparcia naturalnych odnowień gatunków liściastych występujących sporadycznie, szczególnie na obrzeżach wydzieleni, buka, dębu, ale także czereśni lub innych rodzimych gatunków.	Wydzielenie 413b o pow. 0,66 ha oraz wydzielenie 387n o pow. 0,81ha	W pierwszym i trzecim pięcioleciu obowiązywania planu w okresie zimowym.
6.	Monitoring liczebności populacji nietoperzy oraz warunków mikroklimatycznych na stanowisku prowadzony przez Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”. Określenie składu gatunkowego nietoperzy w okresie jesiennego rojenia. Automatyczny monitoring zmian temperatury i wilgotności z częstotliwością co najmniej raz na dobę z zastosowaniem	Obszar rezerwatu.	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony. Liczenie hibernujących nietoperzy i ocena stanu co najmniej raz w roku, w lutym. Badanie nietoperzy w okresie jesiennego rojenia (wrzesień –

Lp.	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania
	urządzeń elektronicznych pozwalających na rejestrację zmian temperatury i wilgotności oraz odczyt danych raz w roku. Urządzenia należy zainstalować w sposób utrudniający ich zauważenie i zniszczenie lub kradzież. Wyniki monitoringu powinny być udostępnione RDOŚ w Szczecinie po każdym przeprowadzonym liczeniu nietoperzy.		październik), przynajmniej raz na 3 lata.
7.	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) oraz ewentualna wymiana oznakowania rezerwatu. Ustawienie tablic informacyjnych o walorach przyrodniczo – historycznych chronionego obiektu, terminie i zasadach jego udostępnienia Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) ww. tablic.	Obszar rezerwatu	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony.
8	Sprzątanie oraz usuwanie zaśmieci poza obszar rezerwatu.	Obszar rezerwatu	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony – w terminach i z częstotliwością zależną od potrzeb.

Załącznik nr 3 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 28 lipca 2022 r.

Opis granicy części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021 pokrywającej się z rezerwatem w formie wykazu współrzędnych punktów załamania granicy w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992.

Lp.	X	Y	Lp.	X	Y
1	594653,81	314505,58	25	594834,30	313987,15
2	594520,81	314587,99	26	594856,32	314001,31
3	594514,60	314514,19	27	594857,67	314007,63
4	594488,62	314432,98	28	594865,65	314012,07
5	594487,56	314424,94	29	594821,73	314104,52
6	594476,18	314349,35	30	594804,64	314139,48
7	594452,66	314271,51	31	594798,08	314190,96
8	594451,17	314256,91	32	594792,44	314235,95
9	594446,06	314212,44	33	594814,76	314303,76
10	594487,79	314149,45	34	594831,03	314305,91
11	594526,96	314095,31	35	594825,79	314325,35
12	594595,61	314035,66	36	594809,58	314325,20
13	594600,96	314009,08	37	594834,73	314393,74
14	594612,30	313953,39	38	594794,83	314418,57
15	594656,86	313908,61	39	594745,70	314448,77
16	594716,95	313861,45	40	594699,68	314414,51
17	594727,06	313897,62	41	594646,75	314398,80
18	594800,83	313849,69	42	594637,75	314405,26
19	594819,88	313862,98	43	594609,16	314405,28
20	594772,95	313902,03	44	594606,98	314471,71
21	594831,56	313940,20	45	594618,45	314486,58
22	594817,78	313943,81	46	594636,88	314484,94
23	594815,28	313949,96	47	594653,81	314505,58
24	594846,38	313966,24			

Załącznik nr 4 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 28 lipca 2022 r.

Mapa części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021 pokrywającej się z rezerwatem.

Załącznik nr 5 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 28 lipca 2022 r.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony dla części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021 pokrywającej się z rezerwatem.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1.	1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	1. G.01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	X Brak zagrożeń i nacisków.	1. Wybudzenie osobników nietoperzy w wyniku oświetlania, hałasu, palenia ognisk. 2. Nielegalna penetracja stanowiska mogąca powodować bezpośrednią śmiertelność oraz niekorzystne zmiany mikroklimatyczne na stanowisku.
2.	1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	2. G.05.04 Wandalizm		

Załącznik nr 6 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 28 lipca 2022 r.

Cele działań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021 pokrywającej się z rezerwatem.

Przedmiot ochrony	Parametr/wskaźnik stanu ochrony	Cel ochrony
1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Liczebność	Utrzymanie liczebności minimum 150 osobników, zgodnie z naturalnymi procesami.
	Powierzchnia zimowiska	Utrzymanie właściwego stanu wskaźnika (FV), tj. powierzchnia zimowiska wykorzystywana przez nocki duże i dostępna dla nietoperzy nie uległa zmniejszeniu w ciągu ostatnich 5 lat.
	Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy	Osiągnięcie stanu właściwego (FV), tj. stanowisko jest całkowicie zabezpieczone przynajmniej w okresie zimowym i nietoperze nie są niepokojone przez ludzi w trakcie hibernacji.
	Dostępność wlotów dla nietoperzy	Utrzymanie dostępności wlotów do zimowiska na obecnym właściwym poziomie (FV), tj. wloty są stale dostępne i nie ma czynników utrudniających korzystanie z nich przez nietoperze.
	Warunki mikroklimatyczne zimowiska	Utrzymanie właściwych warunków mikroklimatycznych zimowiska w stanie (FV), tj. we wszystkich oddzielnych częściach stanowiska regularnie zajmowanych przez nocki duże warunki mikroklimatyczne są zbliżone do tych w okresie referencyjnym lub lepsze, albo ponad 5 lat temu co najmniej w jednej części stanowiska uległy pogorszeniu, ale obecnie liczebność na całym stanowisku nie jest mniejsza od tej sprzed tego pogorszenia.
1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	Liczebność	Utrzymanie 0-1 osobnika, zgodnie z naturalnymi procesami.
	Powierzchnia zimowiska	Utrzymanie właściwego stanu wskaźnika (FV), tj. powierzchnia zimowiska wykorzystywana przez nocki duże i dostępna dla nietoperzy nie uległa zmniejszeniu w ciągu ostatnich 5 lat.
	Zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy	Osiągnięcie stanu właściwego (FV), tj. stanowisko jest całkowicie zabezpieczone przynajmniej w okresie zimowym i nietoperze nie są niepokojone przez ludzi w trakcie hibernacji.
	Dostępność wlotów dla nietoperzy	Utrzymanie dostępności wlotów do zimowiska na obecnym właściwym poziomie (FV), tj. wloty są stale dostępne i nie ma czynników utrudniających korzystanie z nich przez nietoperze.
	Temperatura powietrza	Utrzymanie właściwej temperatury zimowiska na poziomie (FV), tj. 3,6 – 10,5 °C.
	Wilgotność powietrza	Utrzymanie wilgotności powietrza w nie pogorszonym stanie (U1), tj. 80-91%.
	Udział terenów zalesionych w okolicach schronienia	Utrzymanie udziału terenów zalesionych w okolicach schronienia na poziomie FV, tj. udział terenów zalesionych w okolicach schronienia przekracza 65%.
	Łączność schronienia z potencjalnymi biotopami letnimi	Utrzymanie łączności schronienia z letnimi biotopami na poziomie FV, tj. liczba elementów liniowych powyżej 2 lub położenie w lesie o powierzchni powyżej 1100 ha.

Załącznik nr 7 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 28 lipca 2022 r.

Określenie działań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Strzaliny koło Tuczna PLH320021, pokrywającej się z rezerwatem, ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów wdrażania.

Przedmiot ochrony	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Podmiot odpowiedzialny	
Działania dotyczące ochrony czynnej gatunków zwierząt oraz ich siedlisk					
1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> 1323 Nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i>	1.	Utrzymanie i bieżąca konserwacja krat i innych zabezpieczeń uniemożliwiających wejście nieupoważnionych osób do podziemi – wejście główne oraz otwory wlotowe. Utrzymać kraty i siatki uniemożliwiające wejście ludzi, bez ograniczania możliwości wlotu nietoperzy. Naprawy, remonty i zabezpieczenia przed korozją prowadzić w okresie od początku maja do końca sierpnia.	Obszar rezerwatu.	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony.	RDOŚ w Szczecinie.
	2.	Montaż osłony zabezpieczającej korytarz główny przed nadmiernym napływem chłodnego powietrza, zmniejszającej światło wlotu do korytarza do 1/3 jego przekroju (przegroda ze stalowej blachy grubości powyżej 4 mm, zamocowana na kracie zamykającej wejście od strony szybu).	Przejście pomiędzy dnem szybu, a końcem korytarza głównego.	W ciągu dwóch lat od ustanowienia planu ochrony, w okresie od maja do końca sierpnia.	RDOŚ w Szczecinie.
	3.	Regularne prowadzenie czynności kontrolnych w zakresie przestrzegania prawa i zakazu wstępu do podziemi. Regularne kontrole wejść do obiektu w okresie od połowy września do połowy kwietnia, okresowe instalowanie elementów elektronicznego systemu monitoringu. System kontroli oparty na montażu 2-3 fotorułek w niewrażliwych punktach (wejście główne i studnie umożliwiające penetrację korytarzy), w okresach zwiększonej penetracji obiektu. Informację o monitorowaniu obiektu należy umieścić w kilku widocznych miejscach.	Obszar rezerwatu.	W okresie zimowym przez cały okres obowiązywania planu ochrony.	Nadleśnictwo Tuczno.
Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych					
	1.	Monitoring liczebności populacji nietoperzy oraz warunków mikroklimatycznych na stanowisku. Ocena liczebności nietoperzy oraz stanu ochrony populacji gatunków stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 wg obowiązującej metodyki. Automatyczny monitoring zmian temperatury i wilgotności z częstotliwością co najmniej raz na dobę z zastosowaniem urządzeń elektronicznych pozwalających na rejestrację zmian temperatury i wilgotności oraz odczyt danych raz w roku. Urządzenia należy zainstalować w miejscu niedostępnym i ukryć w sposób uniemożliwiający zniszczenie.	Obszar rezerwatu.	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony. Liczenie i ocena stanu co najmniej raz w roku, w lutym, monitoring warunków mikroklimatycznych przez cały rok.	RDOŚ w Szczecinie w porozumieniu z PTOP Salamandra
	2.	Ocena występowania nietoperzy w obszarze w okresie jesiennego rojenia.	Obszar rezerwatu	Badanie nietoperzy w okresie jesiennego rojenia (wrzesień – październik), przynajmniej raz na 3 lata.	RDOŚ w Szczecinie